

nghệ thuật vẽ kiểu áo dài việt nam

Thành Lê Hoàng đình Tuyên

Nói về nghệ thuật vẽ áo dài cho phụ nữ VN hiện nay, chúng tôi xin thưa, đó là cả một công trình nghiên cứu và sáng tạo. Ở trong nghề hơn 20 năm, nếu làm một bài toán thì chúng tôi đã vẽ trên 6000 chiếc áo rồi! Có lẽ con số đó cũng đủ để cho chúng tôi được phép nói lên điều lời về đoạn đường của chiếc áo đó.

Vào năm 1930, Cát Tường khai sinh chiếc áo dài mang tên Lemur. Kể từ đó, chiếc áo xem như ngủ một cơn mê dài, không biến đổi cho lắm. Dưới thời tổng thống Diệm đã thấy có chiếc áo hở cổ do ý của bà Nhu đưa ra.

Không hề có một cơ quan nào lưu tâm đến thời trang VN. Các trưởng nữ nổi danh cũng chỉ lo dạy may vá, thêu thùa chứ không hề quan tâm đến việc sáng tạo kiểu mẫu áo mới để cải tiến thời trang.

Thời trang, nói cho đúng nghĩa của nó, đúng điệu và đúng ý của bối cảnh, hay nói một cách đơn giản, là trang phục phải theo thời. Thời trang không thể dùng một kiểu áo để mặc chiều tối, và tiếp tục năm này qua năm khác mà không biến đổi. Sau năm 1975, với cuộc di cư vĩ đại ra hải ngoại tìm tự do và những chân trời mới lạ, một trang sử mới mẻ được mở ra, và từ đó, cuộc cách mạng thời trang bắt đầu.

Người Việt có thêm cái tên tị nạn. Họ ở rải rác khắp thế giới. Người Việt tị nạn hăng hái làm lại cuộc đời ở một địa thế mới, một hoàn cảnh mới, trong một tinh thần mới. Họ đã từ từ lột xác để mặc vào một chiếc áo mới. Người phụ nữ VN đã bỏ chiếc áo dài truyền thống để lồng vào quần jean hay váy đầm. Dôi guốc Dakao đã biến mất, và một đôi giày cao gót đã đến thay thế. Rất nhiều người đổi tên họ một cách tự nhiên và dễ dàng. Nghiên cứu một chiếc áo cũng như thiết kế một đồ án kiến trúc vậy. Tất cả các kỹ thuật và lý thuyết đều được tận dụng. Kiến trúc, hội họa và điêu khắc đã dung hòa để đi đến thời trang. Mỗi chiếc áo là một bức tranh, là một bài thơ "tích dã bất kham đề tuyệt phú" như lời dạy của người xưa, là một bản nhạc du dương trong Vũ Khúc Nghệ Thuờng. Quả thật là "trung y hữu nhạc" và "trung nhạc hữu thi". Trong y trang, hầu như có phảng phất nhạc diệu, và trong nhạc diệu tự nó phát hiện thi ca.

Đối tượng của chúng tôi lẽ tự nhiên là phụ nữ trẻ. Phụ huynh và người lớn tuổi thì đã thấm nhuần nếp sống ông bà để lại. Còn giới trẻ ít có ai

lưu tâm đến nguồn gốc và dĩ vãng. Chúng tôi rất chú trọng đến giới trẻ. Họ ưa chuộng những gì mới mẻ, cởi mở, tự nhiên. Họ không thể tiếp tục giữ nguyên chiếc áo dài thời tiền chiến mà không biến đổi cho hợp với thời trang. Đối với các thiếu nữ 16, 17 tuổi, thì thật là một khổ tâm khi họ "bị" cha mẹ "bắt buộc" mặc áo dài VN. Chúng tôi tự cho mình có nhiệm vụ lôi kéo các thiếu nữ VN đó trở lại một cách khéo léo với chiếc áo dài truyền thống, nhưng phải cải cách cho phù hợp khuynh hướng mới.

Mọi việc trên đòi hỏi đều phải biến hóa theo trào lưu mới. Chúng tôi mạnh dạn di trước để nêu ý, cố gắng nghiên cứu và sáng tạo những chiếc áo mới lạ, dù có thể lúc ban đầu làm đảo lộn cái nhìn, cái quan niệm cổ động của người đương thời, nhất là đối với các bậc cao niên đáng kính, còn có ý niệm tồn cổ.

Nhưng đây là công tác canh tân cải tổ cần thiết cho sự tiến bộ của xã hội ngày nay. Cho nên chúng tôi đã cố gắng trình bày những cải cách cho hợp lý, để cho đại chúng chấp nhận. Chúng tôi hy vọng cuối cùng họ đi đến sự đồng thuận, ưa thích và ủng hộ.

Việc cải tiến mà chúng tôi đã làm không phải để xóa bỏ dĩ vãng của chiếc áo cổ truyền, mà để nó có thêm kiểu mới. Đường lối mới sẽ phù hợp với thị hiếu chung, sự ưa thích chung của phụ nữ, hầu tạo cho chiếc áo dài được thêm giá trị trong sự biến hóa không ngừng của xã hội, trong đó bà Đàm, bà Mỹ hay bà VN, phụ nữ nào cũng có thể mặc áo dài cả. Chiếc áo dài đã hiện ngang đi vào thời trang của đại chúng, của thế giới tiến bộ. Chiếc áo dài được phô bày khắp năm châu sau cuộc di cư vĩ đại nói trên, thì thị trường cũng ở khắp nơi. Để

cung cấp nhu cầu này, áo dài phải đi vào đường lối mới. Đó là nghệ thuật và kỹ nghệ may cắt. Áo Việt xưa nay phải may theo đúng kích thước. Khi may phải đo đí đo lại, thử túi thử lui, mất nhiều thì giờ vô ích và không còn phù hợp với hoàn cảnh cũng như đời sống chạy đua của kinh tế thị trường. Chúng ta cũng đừng quên mình đang ở thế kỷ của ánh sáng laser, của vô tuyến viễn thông và điện tử. Chúng tôi cố ý đưa ra thật nhiều kiểu áo mới lạ, từ hình vẽ đến kỹ thuật cắt may và nối ráp. Với kỹ thuật may ráp mới, chúng ta sẽ có thể kỹ nghệ hóa một cách dễ dàng chiếc áo dài tân chế. Áo sẽ được may đủ cỡ quốc tế, nghĩa là áo cỡ nhỏ, cỡ trung, cỡ rộng và thật rộng, với số thứ tự như của Âu Tây vậy. Đây là một kỹ nghệ mới cho VN và cũng là thêm một dịp cho VN xuất cảng, nếu họ khôn khéo.

Áo hở cổ, hở vai, hở ngực..., áo một tay hay áo không tay đều có đủ. Áo tiếp tân, da hội, cưới hỏi thật lộng lẫy như nhắc lại một thời vàng son trong tiến trình rực rỡ và cao sang của nền văn hóa Lạc Việt. Nghệ thuật ấy khiến chúng ta liên tưởng câu thơ của thi hào Paul Verlaine: "Les sons, les parfums et les couleurs se répondent" hòa lẫn âm thanh, hương vị và màu sắc huy hoàng, như mống trời trang trí cả một nền xanh thẳm. Ca sĩ Nguyệt Ánh cất cao giọng để hát tiếp:

"Thương là thương màu
nắng xuân mơ màng"

Vương nhẹ vương trên tà áo Việt Nam.

Thương là thương làn tóc em dịu dàng
Bay nhẹ bay theo tà áo Việt Nam."

Tâm tay của mỗi người đều có hạn, chúng tôi rất mong những người có tài, có khả năng có sáng kiến hãy đẩy chiếc áo dài đi xa hơn và cao hơn.

